

MESTNA OBČINA LJUBLJANA

Reforma lokalne samouprave v samostojni državi Sloveniji nam ponuja priložnost za ustrezno sodobno in evropskim standardom prilagojeno prostorsko določitev razsežnosti mesta, njegove notranje členitve in njegovega vplivnega ter gravitacijskega območja. Vsakega od teh pojmov je mogoče določiti po strokovnih merilih, upoštevaje že izoblikovane, socialno prostorske enote ali skupnosti in zgodovinsko pogojena jedra, poselitve, značilnosti prebivalstva, dnevno delovno migracijo, gravitacijo k urbanim zdravstvenim, izobraževalnim, kulturnim in oskrbnim dejavnostim ter povezanost prometnih, energetskih in komunalnih sistemov. Vse te strukture, dejavnike in procese moramo obvarovati za prihodnji čas! Tudi ne kaže zanemariti sodobnih trendov urbanizacije in dejstva, da je Ljubljana postala prestolnica samostojne države, ki bo krepila svojo vlogo v omrežju urbanih središč jugovzhodne dela Srednje Evrope.

Pri določanju meja mestne občine je eno od osnovnih meril sklenjenost pozidave. Nujno je treba upoštevati, da je območje sodobnega mesta – že zaradi zdajšnje ga in rastočega obsega – razčlenjeno v centralno poslovno območje, industrijska in servisna območja, različne stanovanjske soseske in prostore za dnevno ali občasno rekreacijo. Prvine členitve so podane z naravnim okoljem: reke in drugi vodotoki, gričevje in gozdovi, kulturna krajina kmetijskih in parkovnih prostorov ter z velikimi prometnimi povezavami, ki so praviloma sestavni del vseh evropskih omrežij. Zaradi tega ni lahko parafrazirati L. Mumforda rekoč, da Ljubljana že dolgo ni več »svet zase«, kakršna je bila s svojim srednjeveškim obzidjem, temveč je del »sveta, ki postaja mesto«. Zavarovanje najboljših kmetijskih zemljišč v takem pomestenem prostoru omogočata usklajeno prostorsko planiranje in sonaravna urbanistična politika. Zaradi tega je danes eden od glavnih kriterijev določanja meja mesta dnevna povezava med stanovanjem in delovnim mestom, med stanovanjem in šolo, med bivanjem in nakupovanjem, kulturnim udejstvovanjem itd. Vsa obmestna naselja, v katerih je več kot 30 do 50 odstotkov aktivnih prebivalcev zaposlenih v centralnem mestu, morajo biti povezana v mesto.

Pri razpravah o obsegu mestne občine, so se v nekaterih obmestnih naseljih stopnjevala vprašanja o zgodovinskem izročilu in posebnostih posameznih krajev, ob tem pa se je pozabljalo na možnosti ohranjanja identitete teh krajev z zakonsko predvideno členitvijo na posamezne četrti in krajevne skupnosti ter na zastopnost

ranje in izboljšanje okolja v katerem živijo in delajo prebivalci mesta ter okoliških naselij.

Nikakor ni mogoče zanemariti javnega (in širšega) interesa za učinkovito zavarovanje varstvenih območij podtalnice (ki se nahajajo med Šentvidom in Ježico za črpališče v Klečah, pri Hrastju, pri Vodica in Brestu), za nemoteno izgradnjo in delovanje kanalizacijskih ter čistilnih naprav, zlasti one v Zalogu, za varstvo in urejanje tradicionalnih izletišč, kakršna so Šmarna gora, Polhograjski Dolomiti, Posavko in Zasavsko gričevje, obvodni svet Save, Ljubljance in pritokov ter splošnega interesa za varovanje celovitosti Ljubljanskega barja. Predstavniki lokalnega prebivalstva bodo uveljavljali svoje lastne interese lažje, če bodo vključeni v sisteme odločanja na ravni mestne občine.

Prepričani smo, da bi se krajani ljubljanskih predmestij in obmestnih naselij ter vasi brez pomislekov odločili za vključevanje v mestno občino, če bi bili do natančnosti seznanjeni s pristojnostmi bodočih mestnih če-

v bodočem mestnem svetu. Majhne občine na obrobju mesta oz. v pretežno stanovanjskem predmestju, praviloma nimajo niti zadostne ekonomske baze, niti dovolj razvitih družbenih dejavnosti. Tudi v bodoče bo urbana zgotovitev proizvodnih in gospodarsko storitvenih obratov in izobraževalnih, zdravstvenih in socialnih ustanov, imela prednost zaradi ekonomike merila in s tem tudi zaradi nižjih stroškov. Tekma za subvencije iz centralnega proračuna bo huda zaradi značilne in raznolike poselitve Slovenije ter velikega števila majhnih podeželskih občin, ki nimajo ugodnih pogojev za združevanje.

Sodobna ekonomska veda vse bolj spoznava pomen mest kot gospodarskih organizmov, ki so gibalna razvoja in zibelke tehnoloških, tržnih in drugih inovacij. Zgostitev različnih industrijskih in obrtnih dejavnosti, znanstvenega raziskovanja, projektiranja, bančnih, zastopniških ter prometnih dejavnosti, omogoča gibko prilagajanje dinamičnim zahtevam trženja na domačem in tudi na svetovnem trgu.

Na odločanje o velikosti mestne občine in o samostojnosti obmestnih občin v okolici Ljubljane pa ne smejo vplivati izrazito subjektivno pogojeni problemi in na primer neučinkovitost sedanje mestne uprave (petih občinskih uprav!) ali osebna stremeljenja posameznikov, ki se že vidijo na županskih stolčkih. Novo lokalno samoupravo moramo – tudi zaradi visokih stroškov reforme – zgraditi tako, da bodo sprejete rešitve zdržale še dolgo vrsto let. To pomeni tudi zmožnost prilagajanja nadaljnjemu razvoju mesta Ljubljane, ki sicer ne pričakuje velike količinske rasti, mora si pa prizadevati za kakovostno prestrukturir-

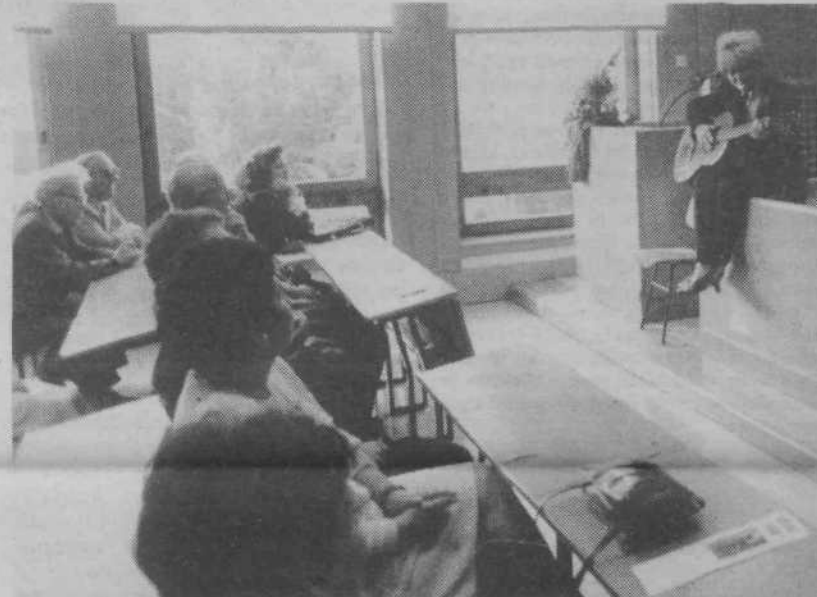
trti, ki predstavljajo nujno notranjo členitev v strukturi mestne samouprave. Podobno velja za krajevne skupnosti, ki se bodo še vnaprej uveljavljale kot varuh avtentičnih interesov lokalnega prebivalstva, zgodovinske identitete krajev, zajetih v moderne procese urbane preobrazbe prostora, kot gibalno ustvarjalnih prizadevanj krajanov. Krakasta izoblikovanost ljubljanske mestne aglomeracije, ki so jo narekovali geomorfološki pogoji (lega prometnih vpadnic in dostopnost z javnim prometom ter izkušnje dosedanje organiziranosti po občinah in mestnih krajevnih skupnostih) nudi kar dovolj jasna izhodišča za oblikovanje sorazmerno močnih mestnih četrti, ki bodo imele zadostne osnove za delitev v pristojnosti z mestno občino pri vseh tistih dejavnostih, ki so se uveljavile že doslej.

Ob reformi lokalne samouprave in ob decentralizaciji državne uprave moramo upoštevati pomen vplivnega območja mesta. Gre za prostor, v katerem mora biti zagotovljeno odgovorno usklajevanje razvojnih pobud in tesno sodelovanje pri urejanju prostora ter pri upravljanju infrastrukturnih in drugih sistemov, ki služijo večjemu številu občin. Ko bo šlo za odločanje o bodoči mestni občini in o občinah v obmestju Ljubljane, bo potrebno upoštevati pripravljenost in pričakovanja v zvezi s povezovanjem in resničnim sodelovanjem glede reše-

vanja skupnih problemov na ravni regije ali pokrajine. Opredelitve neposredno sosednjih občin bi morale biti povsem nesporne, vendar bi se morali opredeljevati glede sodelovanja tudi v prostoru, ki zajema ves »izvenmestni« prostor sedanjih petih ljubljanskih občin (n.pr. Velike Lašče, Polhov Gradec, Medvode itd.) in zlasti občine Domžale, Grosuplje in Vrhnika, ki po vseh, v svetu že uveljavljenih kriterijih sodijo v funkcionalno urbano regijo Ljubljane.

Pri odločanju o bodoči strukturi lokalne samouprave mora biti v ospredju programiranje in usmerjanje razvoja, urejanje prostora ter varstvo okolja! Vsega tega ne bo mogoče reševati samo na ravni državne uprave, čeprav decentralizirane v upravne okraje ali celo te okraje v okvirih sedanjih občin, temveč le v tesnem sodelovanju in ob odgovorni udeležbi lokalne samouprave. Tudi ta bo morala imeti ustrezne strokovne službe in prav v tem je razlog več, da razmislimo o smotrnosti majhnih občin. Stališče, ki je bilo izraženo v dosedanjih »utemeljitvah« za oblikovanje nekaterih majhnih občin na obrobju mestnega pomenja Ljubljane, češ da je potrebno zavreti teritorialno širjenje Ljubljane ali da večjega razvoja v bodoče ni pričakovati, je zgrešeno. Zaradi trendov nadaljnje urbane koncentracije novih (in prestrukturiranih) dejavnosti v Ljubljani, je potrebno načrtovati usklajeno in organizirano decentralizacijo v prostoru funkcionalne urbane regije, ki vključuje zlasti izboljšanje prometnih in informacijskih povezav ter podzumeva okolje in prostor kot organsko celoto, nedeljivo dobrino in predvsem omejeno dobrino.

ZDRUŽENA LISTA
socialnih demokratov
LJUBLJANA

V sredo, 4. maja 94 je bila v kupščinskih dvorani naše občine slovesnost ob občinskem prazniku in Dnevu upora proti okupatorju ter Prazniku dela, ki jo je pripravila občinska skupščina. Na slovesnosti je zapela tudi igralka Jerca Mrzel. (Foto: Sašo Kovačič)

SLOVESNOSTI OB 200-LETNICI POPOLNE ZAKLADNICE LOGARITMOV

ZKO občine Ljubljane Moste-Polje je v dogovoru z Društvom matematikov, fizikov in astronomov Slovenije ter Turističnim društvom Dolsko ob obletnici POPOLNE ZAKLADNICE LOGARITMOV, pripravila nekatero spominske slovesnosti.

V aprilu in maju smo organizirali EX TEMPORA na temo SVET VEGOVE MLADOSTI – z nami je tudi dr. Juteršek Mirko – katerega so se udeležili akademski slikarji ljubljanskih ter domžalske, kamniške in kranjske občine z zaključno RAZSTAVO v Jelovškovi GALERII KD ŠB, 18. maja 1994.

V času 1. kongresa matematikov, fizikov in astronomov Slovenije, 20., 21. in 22. oktobra 1994 bo RAZSTAVA del EX TEMPORA 21. 10. 1994 ob 18.00 uri v GALERII 19 v Dolskem ter osrednja proslava v Zagorici, rojstnem kraju barona Jurija Vege 22. 10. 1994. V počastitev obletnice teh velikih dosežkov našega rojaka barona Jurija Vege, smo Ministrstvu za promet in zveze predlagali izdajo serije poštne znamke, BANKI SLOVENIJE izdaja spominskih kovancev in občini Ljubljane Moste-Polje – CIDM – označitev Spominske poti Jurija Vege, po kateri je korčal v solo iz Zagorice v Moravče. Zaradi lepote okolja in čudovitih razgledov bo ta spominska pot dobrodošla šolski mladini in vsem starejšim ljubiteljem narave, ker je v bližini Ljubljane ter dostopna z vlakom, avtobusi in kolesi. Ob tej trasi bodo prav gotovo sodelovali s ponudbo številni krajanje – kmetovalci.

Zveza kulturnih organizacij občine Moste-Polje izreka vsem, ki so pripomogli k uspešnemu zaključku EX TEMPORA na temo SVET VEGOVE MLADOSTI veliko zahvale z željo, da sodelujete tudi ob Razstavi v GALERII 19 in osrednji PROSLAVI v Zagorici oktobra 94. FRANCE GRADIŠEK

ZAKAJ SREČANJA NA JANČAH?

Vsako leto, letos že petinštiridesetič, se ob srečanjih na Jančah konec maja spominjamo velike bitke II. grupe odredov na Tujem grmu.

Na območju naše sedanje občine je bilo med narodnoosvobodilnim bojem za njegov razvoj vrsta pomembnih dogodkov. Naj jih nekaj omenimo: med prvimi v Sloveniji je bila ustanovljena Molniška partizanska četa, prvi smrtonosni strel na nemškega vojaka v Sloveniji po aprilski vojni je bil sprožen v Besnici (16. 7. 1941), marca 1942 je bil velik spopad z Italijani na Pugledu in še vrsta drugih.

Vprašanje je, zakaj se od vseh naštetih spominjamo prav bitke na Jančah oziroma Tujem grmu 21. maja 1942. Bitka je bila pomembna prelomnica v narodnoosvobodilnem boju in mu je dala novih moči, zagona in samozaupanja v lastno moč ter sposobnost.

II. grupa odredov, kot se je imenovala po terminologiji glavnega poveljstva Slovenije, je bila spomladi 1942 leta najmočnejša partizanska enota na Slovenskem. Organizirana je bila kot »partizanska brigada«, (tako se je sama tudi imenovala) in bila tako prva slovenska brigada. Štela je prek

650 borcev in je bila za tedanje vojaške razmere kar dobro oborožena. Borci so bili predvsem iz naše, bežigradske in grosupeljske občine. Zaradi tega je veliko ljudi z zanimanjem in zaskrbljenostjo spremljalo boje II. grupe, saj so bili v njej njihovi svojci in znanci.

Grupa je imela nalogo, da se prebije na Štajersko in tam pospeši ter oživi osvobodilno gibanje, ki so ga Nemci v zimi 1941–42 močno prizadeli. Zaradi tega je vseh 650 borcev 19. maja krenilo s Police prek Malega vrha proti Savi, ki naj bi jo pri Jevnici prebrodili.

Prvo noč se Grupa ni prebila čez Savo in je nameravala dan prebiti v gozdu pod Tujem grmom. Nemci so že ponoči zaznali partizanske premike in začeli od povsod, največ iz Gorenjske, dovažati vojake, predvsem policijske regimente, ter obkoljevati območje, kjer so domnevali, da so partizani.

Ko so prišli v stik s partizani, so silovito napadli. Mislili so na hitro pomesti z njimi ter jih vreči v Savo. A partizani se niso umaknili niti za korak. Čez dan je bilo kar šest jurišev, a vsi so bili odbiti in borci so s protinapadi pognali Nemce na izhodiščne položaje. Niso jim pomagali niti napadi z minometali, s katerimi so zažgali gozd za partizanskimi položaji. Borci so vzdržali do noči, ko so se tiho umaknili s položajev, tako da je zadnji, osmi nemški napad, udaril v prazno. Komandant II. grupe odredov Franc Rozman-Stane, je tako kot

● Ob 52. obletnici bitke na Jančah

na Pugledu spretno umaknil enoto iz nemškega obroča, da se je čez Vnajnjarje in Besnico prebila nazaj na Polico. Velik pomen bitke je bil v tem, da so se borci otresli strahu pred nemškimi vojaki, ki so veljali za nepremagljive. Videli so, kako so padali pod njihovimi streli, videli so, kako so bežali, zaplenili so strojnice in prve brzostrelke. Strah pred Nemci je za vedno minil. To je bil velik pomen uspešne bitke, ki je močno pospešila razvoj narodnoosvobodilnega gibanja v naših krajih. Zato se te bitke vsako leto tudi spominjamo.

Podrobno je dogajanje in potek bitke na Jančah opisal pokojni general Franc Sotler v knjižici »Enotnost fronte in zaledja«. Ta opis je objavljen tudi v zborniku občine »Iskra in plamen«.

Letošnje, 45. srečanje, bo v nedeljo, 29. maja 1994 in vabimo vse, da se ga v čim večjem številu udeležimo. an-ič

glasovali. Med drugim jim obljublja omejeno samoupravo v mestnih četrtih oziroma v krajevnih skupnostih na robu mesta in v prehodnih določbah pove, kako bomo jeseni izvolili 45 članov novega mestnega sveta. Če bo ostalo tako, kot je zapisano v ponujenem prvem besedilu, potem bodo volitve potekale v petih volilnih enotah: v enoti Bežigrad bo izvoljenih 9 mestnih svetnikov, v Centru 7, v Mostah 11, v Šiški 10 in na Viču 8 članov mestnega sveta.

● Glasovanje bo podobno kot pri splošnih volitvah

Če je v volilnih imenikih vse v redu – pazite, glasovati smejo le tisti polno-

letni državljani, ki imajo na referendumskem območju stalno prebivališče – potem ste ali še boste te dni na dom prejeli obvestilo o tem, kje bo vaše volišče (večinoma bodo tam, kjer so bili ob državnih volitvah) in kdaj bo odprto. Tisti, ki bodo v nedeljo odsotni, bodo lahko glasovali že 24. 25. in 26. maja, toda le na sedežu volilne komisije referendumskega območja. Splošno glasovanje bo 29. maja, nadzorovali pa ga bodo predstavniki strank in skupin občanov. Vojaki, zaporniki in tisti, ki so v zdraviliščih ter bolnicah, bodo podobno kot pri splošnih volitvah lahko glasovali po pošti.

Mn

REFERENDUM ZA USTANOVITEV NOVE OBČINE BO V NEDELJO

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kakšne bodo te pristojnosti, za zdaj še nihče ne upa uradno napovedovati, saj bodo (tako kot vsa operacija, imenovana reforma lokalne samouprave) križanec med interesi parlamentarnih strank, ki se gotovo ne bodo odpovedale svojemu lončku, ko gre za vpliv pri upravljanju mesta s tako velikimi stvarnimi in simbolnimi potenciali, kot jih ima Ljubljana.

Bolj za pokušino (v slučajnosti je dandanašnji bolj težko verjeti) je vlada potrdila in v parlament poslala prvo besedilo zakona o Mestu Ljubljana. Osnutek besedila zakona (kot bi rekli po starem) bo zagotovo doživel precej sprememb v svojem popotovanju skozi vse postopke sprejemanja v državnem zboru, toda za zdaj je edini uradni papir, ki naj bi bodočim ljubljanskim meščanom povedal, za kaj bodo na referendumu pravzaprav